

ZAKON

O SREDNJEM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

("Sl. glasnik RS", br. 55/2013, 101/2017 i 27/2018 - dr. zakon)

I UVODNE ODREDBE

Predmet Zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se srednje obrazovanje i vaspitanje, kao deo jedinstvenog sistema obrazovanja i vaspitanja, i to: obavljanje delatnosti srednjeg obrazovanja i vaspitanja, upotreba jezika, programi i ispiti, prava, obaveze i odgovornosti učenika, evidencija i javne isprave, štrajk zaposlenih, kao i druga pitanja od značaja za srednje obrazovanje i vaspitanje.

Termini izraženi u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koje se odnose.

Ciljevi i opšti ishodi srednjeg obrazovanja i vaspitanja

Član 2

Srednje obrazovanje i vaspitanje ostvaruje se u skladu sa ciljevima koji su definisani zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zakon) i ovim zakonom, a naročito:

- razvoj ključnih kompetencija neophodnih za dalje obrazovanje i aktivnu ulogu građanina za život u savremenom društvu;
- razvoj stručnih kompetencija neophodnih za uspešno zapošljavanje;
- osposobljavanje za samostalno donošenje odluka o izboru zanimanja i daljeg obrazovanja;
- svest o važnosti zdravlja i bezbednosti, uključujući i bezbednost i zdravlje na radu;
- osposobljavanje za rešavanje problema, komunikaciju i timski rad;
- poštovanje rasne, nacionalne, kulturne, jezičke, verske, rodne, polne i uzrasne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanja različitosti;
- razvoj motivacije za učenje, osposobljavanje za samostalno učenje, samoinicijative, sposobnost samovrednovanja i izražavanja sopstvenog mišljenja.

Srednje obrazovanje i vaspitanje obezbeđuje uslove da učenici i odrasli postignu opšte ishode obrazovanja i vaspitanja u skladu sa Zakonom.

Međupredmetne kompetencije za kraj srednjeg obrazovanja

Član 2a

Međupredmetne kompetencije zasnivaju se na ključnim kompetencijama.

Međupredmetne kompetencije čije ishode je potrebno ostvariti na osnovnom nivou na kraju srednjeg obrazovanja su:

- kompetencije za celoživotno učenje;
- komunikacije;
- rad s podacima i informacijama;
- digitalna kompetencija;
- rešavanje problema;
- saradnja;
- odgovorno učešće u demokratskom društvu;
- odgovoran odnos prema zdravlju;
- odgovoran odnos prema okolini;
- estetička kompetencija;
- preduzimljivost;
- orijentacija ka preduzetništvu.

Delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja

Član 3

Delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja je delatnost od neposrednog društvenog interesa i ostvaruje se kao javna služba.

Način obavljanja delatnosti srednjeg obrazovanja i vaspitanja propisan je Zakonom i ovim zakonom.

Srednja škola

Član 4

Delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja obavlja se u srednjoj školi (u daljem tekstu: škola), i to:

- gimnaziji;
- stručnoj školi;
- umetničkoj školi;
- mešovitoj školi (gimnaziji i stručnoj ili umetničkoj školi);
- školi za učenike sa smetnjama u razvoju.

U gimnaziji se stiče opšte obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju kojim se obezbeđuje priprema za nastavak obrazovanja u visokoškolskim ustanovama. U specijalizovanoj gimnaziji i odeljenjima za učenike sa izuzetnim sposobnostima ostvaruju se posebni nastavni planovi i programi za učenike sa izuzetnim sposobnostima u četvorogodišnjem trajanju, kojima se obezbeđuje priprema za nastavak obrazovanja u visokoškolskim ustanovama.

U stručnoj školi se stiču odgovarajuće opšte i stručno obrazovanje i vaspitanje u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja u visokoškolskim ustanovama.

U stručnoj školi mogu da se stiču specijalističko i majstorsko obrazovanje u trajanju od godinu dana do dve godine, i drugi oblici stručnog obrazovanja: obrazovanje za rad u trajanju od dve godine, stručno osposobljavanje i obuka do godinu dana.

U umetničkoj školi se stiče opšte i umetničko obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja u visokoškolskim ustanovama.

Mešovita škola obezbeđuje obrazovanje i vaspitanje koje se stiče u gimnaziji i stručnoj školi, odnosno u gimnaziji i umetničkoj školi.

U školi za učenike sa smetnjama u razvoju ostvaruje se obrazovanje i vaspitanje za odgovarajuća zanimanja učenika koji ovu školu pohađaju na osnovu mišljenja interresorne komisije za procenu dodatne obrazovne, zdravstvene i socijalne podrške učeniku uz saglasnost roditelja.

U školi mogu da se sprovode programi obuka.

Škola sa domom obezbeđuje smeštaj i ishranu učenika u skladu sa zakonom kojim se uređuje učenički standard.

Unikatna škola je škola koja jedina u Republici Srbiji ostvaruje određeni program obrazovanja i vaspitanja.

Škola od posebnog interesa za Republiku Srbiju jeste škola koja ostvaruje program obrazovanja i vaspitanja koji je od posebnog interesa za Republiku Srbiju, odnosno koja je od posebnog kulturnog, prosvetnog ili istorijskog značaja za Republiku Srbiju.

Vlada određuje unikatne škole i škole od posebnog interesa za Republiku Srbiju.

Upotreba jezika

Član 5

Obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se na srpskom jeziku.

Za pripadnike nacionalne manjine obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se i na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno dvojezično, ako se prilikom upisa u prvi razred za to opredeli najmanje 15 učenika.

Škola može da ostvaruje obrazovno-vaspitni rad na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno dvojezično i za manje od 15 učenika upisanih u prvi razred, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa zakonom. Saglasnost za ostvarivanje školskog programa na jezicima nacionalnih manjina za manje od 15 učenika Ministarstvo daje po pribavljenom mišljenju odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine u skladu sa zakonom kojim se uređuje nadležnost nacionalnih saveta nacionalnih manjina. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne dostavi mišljenje u roku od 15 dana od dana prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na jeziku i pismu nacionalne manjine, škola je u obavezi da za učenika organizuje nastavu srpskog jezika.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na srpskom jeziku, za učenika pripadnika nacionalne manjine organizuje se nastava jezika nacionalne manjine sa elementima nacionalne kulture.

Obrazovno-vaspitni rad može da se izvodi na stranom jeziku, odnosno dvojezično, uz saglasnost Ministarstva.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na stranom jeziku, učeniku se organizuje nastava srpskog jezika.

Bliže uslove za ostvarivanje programa obrazovno-vaspitanog rada na stranom jeziku, odnosno dvojezično propisuje ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: ministar).

Kada se obrazovanje stiče na jeziku nacionalne manjine, stranom jeziku ili dvojezično, učenje srpskog jezika je obavezno.

Obrazovno-vaspitni rad za lica koje koristi znakovni jezik, odnosno posebno pismo ili druga tehnička rešenja, može da se izvodi na znakovnom jeziku i pomoću sredstava tog jezika.

II PROGRAMI SREDNJEG OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Plan i program nastave i učenja

Član 6

Plan i program nastave i učenja donosi se u skladu sa utvrđenim principima, ciljevima i standardima postignuća, odnosno standardima kvalifikacije.

Planovi i programi nastave i učenja donose se u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Plan i program nastave i učenja sadrži i module, gde modul predstavlja skup teorijskih i praktičnih programskih sadržaja i oblika rada funkcionalno i tematski povezanih u okviru jednog ili više predmeta.

Plan i program nastave i učenja trogodišnjeg srednjeg stručnog obrazovanja sadrži 30% opšteg i najmanje 65% stručnog obrazovanja, a plan i program nastave i učenja četvorogodišnjeg stručnog i umetničkog obrazovanja sadrži 40% opšteg i najmanje 55% stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja.

Ključne kompetencije i opšte međupredmetne kompetencije se u planu i programu nastave i učenja ostvaruju u svim delovima programa nastave i učenja.

Plan i program nastave i učenja obuhvata izborne programe po nivoima i vrstama obrazovanja.

Program nastave i učenja verske nastave

Član 7

Program nastave i učenja verske nastave, na usaglašeni predlog tradicionalnih crkava i verskih zajednica, po pribavljenom mišljenju organa nadležnog za poslove odnosa sa crkvama i verskim zajednicama, donosi ministar.

Komisija za versku nastavu

Član 8

Organizovanje i ostvarivanje verske nastave prati Komisija za versku nastavu u školi (u daljem tekstu: Komisija).

Komisiju obrazuje Vlada na vreme od šest godina.

U Komisiju se imenuju po jedan predstavnik tradicionalnih crkava i verskih zajednica, tri predstavnika organa nadležnog za poslove odnosa sa crkvama i verskim zajednicama i tri predstavnika Ministarstva.

Član Komisije može biti razrešen pre isteka mandata, i to: na lični zahtev, na predlog predlagača i ako ne ispunjava svoju dužnost kao član Komisije, odnosno svojim postupcima povredi ugled dužnosti koju obavlja.

U slučaju razrešenja člana Komisije pre isteka mandata, Vlada postavlja novog člana po pribavljenom predlogu predstavnika čiji je član razrešen.

Predsednika i zamenika predsednika Komisije biraju članovi Komisije na prvoj sednici, većinom glasova od ukupnog broja članova Komisije.

Komisija obavlja poslove koji se, naročito, odnose na:

- 1) usaglašavanje predloga programa verske nastave;
- 2) udžbenike i druga nastavna sredstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuju pitanja vezana za udžbenike i druga nastavna sredstva;
- 3) davanje mišljenja o listama nastavnika verske nastave;
- 4) druga pitanja vezana za praćenje organizovanja i ostvarivanja programa verske nastave.

Način rada i druga pitanja od značaja za rad Komisije, uređuju se poslovnikom o radu Komisije.

2. Razvojni plan škole

Član 9

Škola donosi razvojni plan u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Na osnovu izveštaja o samovrednovanju u celini, izveštaja o ostvarenosti standarda postignuća i drugih indikatora kvaliteta rada, škola donosi razvojni plan.

Razvojni plan škole sadrži:

- 1) prioritete u ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada;
- 2) plan i nosioce aktivnosti;
- 3) kriterijume i merila za samovrednovanje planiranih aktivnosti;
- 4) mere unapređivanja obrazovno-vaspitnog rada na osnovu analize rezultata učenika na maturskom i završnom ispitu;

- 4a) mere unapređivanja saradnje sa poslodavcima u sektoru kome pripadaju obrazovni profili srednje stručne škole;
- 5) mere za unapređivanje dostupnosti odgovarajućih oblika podrške i razumnih prilagođavanja i kvaliteta obrazovanja i vaspitanja za učenike kojima je potrebna dodatna podrška;
- 6) plan rada sa talentovanim i nadarenim učenicima;
- 7) program zaštite od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, kao i jačanja saradnje među učenicima i roditeljima, zaposlenima i učenicima, roditeljima i zaposlenima;
- 8) mere prevencije osipanja broja učenika;
- 9) druge mere usmerene na dostizanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja koje prevazilaze sadržaj pojedinih nastavnih predmeta;
- 10) plan pripreme za ispite kojima se završava određeni nivo i vrsta obrazovanja (maturski, završni ispiti i dr.);
- 11) plan stručnog usavršavanja nastavnika, direktora, stručnih saradnika i drugih zaposlenih u školi;
- 12) plan napredovanja i sticanja zvanja nastavnika, stručnih saradnika i vaspitača;
- 13) plan uključivanja roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika u rad škole;
- 14) plan saradnje sa drugim školama, privrednim društvima i drugim organima i organizacijama od značaja za rad škole;
- 15) druga pitanja od značaja za razvoj škole.

3. Školski program

Član 10

Škola ostvaruje školski program.

Školskim programom bliže se određuje način na koji škola obrazuje i vaspitava učenike radi sticanja znanja, veština i stavova neophodnih za dalje obrazovanje i zapošljavanje, uspostavlja organizacionu strukturu zasnovanu na timskom radu i odgovornosti svakog zaposlenog za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, kao i povezivanje sa poslodavcima i udruženjima poslodavaca i preuzimanje svog dela odgovornosti za razvoj društvene sredine.

Školski program obuhvata sve sadržaje, procese i aktivnosti usmerene na ostvarivanje principa, ciljeva i standarda postignuća, i zadovoljenje opštih i specifičnih obrazovnih interesa i potreba

učenika, roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika i lokalne samouprave, a u skladu sa optimalnim mogućnostima škole.

Školski program se donosi na osnovu plana i programa nastave i učenja, odnosno programa određenih oblika stručnog obrazovanja, a uzimajući u obzir razvojni plan škole, u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Nacionalni savet nacionalne manjine daje mišljenje na školski i vaspitni program ustanova za koje je utvrđeno da su od posebnog značaja za nacionalne manjine.

Škola, u skladu sa Zakonom, donosi školski program, po pravilu, na četiri godine i objavljuje ga najkasnije dva meseca pre početka školske godine u kojoj će početi njegova primena.

Pojedini delovi školskog programa inoviraju se i nadograđuju u toku njegovog ostvarivanja.

Školski program omogućava orijentaciju učenika i roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika u izboru škole, praćenje kvaliteta obrazovno-vaspitnog procesa i njegovih rezultata, kao i procenu individualnog rada i napredovanja svakog učenika.

Školski program predstavlja osnovu na kojoj svaki nastavnik i stručni saradnik planira, programira i realizuje svoj rad.

Sadržina školskog programa

Član 11

Školski program sadrži:

- 1) ciljeve školskog programa;
- 2) naziv, vrstu i trajanje svih programa obrazovanja i vaspitanja koje škola ostvaruje i jezik na kome se ostvaruje program;
- 3) obavezne predmete, izborne programe i module po obrazovnim profilima i razredima;
- 4) način ostvarivanja principa, ciljeva i ishoda obrazovanja i standarda postignuća, način i postupak ostvarivanja propisanih planova i programa nastave i učenja, programa drugih oblika stručnog obrazovanja i vrste aktivnosti u obrazovno-vaspitnom radu;
- 5) program dopunske, dodatne i pripremne nastave;
- 6) programe i aktivnosti kojima se razvijaju sposobnosti za rešavanje problema, komunikacija, timski rad, samoinicijativa i podsticanje preduzetničkog duha;
- 7) fakultativne nastavne predmete, njihove programske sadržaje i aktivnosti kojima se ostvaruju;

8) načine ostvarivanja i prilagođavanja programa muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja, obrazovanja odraslih, učenika sa izuzetnim sposobnostima i dvojezičnog obrazovanja;

9) program kulturnih aktivnosti škole;

10) program slobodnih aktivnosti;

11) program karijernog vođenja i savetovanja;

12) program zaštite životne sredine;

13) programe zaštite od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja i programe prevencije drugih oblika rizičnog ponašanja i program zaštite od diskriminacije;

14) program školskog sporta;

15) program saradnje sa lokalnom samoupravom;

16) program saradnje sa porodicom;

17) program izleta i ekskurzija;

18) program bezbednosti i zdravlja na radu;

18a) smernice za prilagođavanje i pružanje dodatne podrške;

19) druge programe od značaja za školu.

Individualni obrazovni planovi svih učenika koji se obrazuju po individualnom obrazovnom planu čine prilog školskog programa.

Dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju

Član 12

Za učenika i odraslog kome je zbog smetnji u razvoju i invaliditeta, specifičnih teškoća u učenju, socijalne uskraćenosti, rizika od ranog napuštanja školovanja i drugih razloga potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju, škola obezbeđuje otklanjanje fizičkih i komunikacijskih prepreka i zavisno od potreba, donosi i individualni obrazovni plan, u skladu sa Zakonom.

Cilj dodatne podrške u obrazovanju i vaspitanju jeste postizanje optimalnog uključivanja učenika i odraslih u redovan obrazovno-vaspiti rad, osamostaljivanje u vršnjačkom kolektivu i njegovo napredovanje u obrazovanju i priprema za svet rada.

Učenik i odrasli iz stava 1. treba da ispunjava zdravstvene uslove koji odgovaraju zahtevima zanimanja.

Za ostvarivanje dodatne podrške u obrazovanju i vaspitanju, direktor, nastavnik, stručni saradnik, vaspitač, pedagoški i andragoški asistent i roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, može da dobije posebnu stručnu pomoć u pogledu sprovođenja inkluzivnog obrazovanja i vaspitanja.

Radi ostvarivanja dodatne podrške u obrazovanju i vaspitanju, škola ostvaruje saradnju sa organima jedinice lokalne samouprave, organizacijama, ustanovama i udruženjima.

Posebnu stručnu pomoć iz stava 4. ovog člana mogu da pružaju lica kompetentna u oblasti inkluzivnog obrazovanja i vaspitanja i škole koje su svojim aktivnostima postale primeri dobre prakse u sprovođenju inkluzivnog obrazovanja i vaspitanja.

Liste lica i škola iz stava 6. ovog člana utvrđuje ministar.

Bliže uslove za utvrđivanje lista iz stava 7. ovog člana, propisuje ministar.

Liste iz stava 7. ovog člana objavljuju se na zvaničnoj internet strani Ministarstva.

Program kulturnih aktivnosti škole

Član 13

Program kulturnih aktivnosti škole obuhvata: proslave dana škole, početka i završetka školske godine, proslave školskih i državnih praznika, priredbe, predstave, izložbe, koncerte, sportska takmičenja, naučno-istraživačke aktivnosti, i druge aktivnosti koje doprinose proširenju uticaja škole na vaspitanje učenika i kulturni razvoj školskog okruženja, kao i zajedničke kulturne aktivnosti sa relevantnim pojedincima, ustanovama i organizacijama radi obogaćivanja kulturnog života.

Program slobodnih aktivnosti

Član 14

Radi jačanja obrazovno-vaspitne delatnosti škole, podsticanja individualnih sklonosti i interesovanja i pravilnog korišćenja slobodnog vremena, škola je dužna da realizuje slobodne aktivnosti, koje se sprovode kroz rad u sekcijama i vannastavnim aktivnostima.

Program karijernog vođenja i savetovanja učenika

Član 15

Škola omogućava formiranje zrele i odgovorne ličnosti, sposobne da donosi dobro promišljene i odgovorne odluke o vlastitoj profesionalnoj budućnosti i da ih sprovodi u delo.

Škola formira stručni tim za karijerno vođenje i savetovanje u čijem sastavu su stručni saradnici i nastavnici. Tim u saradnji sa nastavnicima realizuje praćenje individualnih sklonosti učenika.

Savetodavni rad obavlja se tokom školovanja, i škola, po potrebi, saraduje sa nadležnim ustanovama koje se bave karijernim vođenjem i savetovanjem.

Škola pomaže učenicima i roditeljima u istraživanju mogućnosti za dalje učenje i zapošljavanje, odnosno identifikovanje, izbor i korišćenje brojnih informacija o profesijama, karijeri, daljem učenju i obrazovanju i formiranje sopstvenog stava o tome.

Program zaštite životne sredine

Član 16

Program zaštite životne sredine obuhvata aktivnosti usmerene na jačanje i razvoj svesti o značaju zdrave životne sredine, održivog razvoja i očuvanju i unapređenju prirodnih resursa.

Škola doprinosi zaštiti životne sredine ostvarivanjem programa zaštite životne sredine, zajedničkim istraživanjem i akcijama lokalne samouprave i škole, kao i na drugi način, u skladu sa zakonom.

Program zaštite od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja i programi prevencije drugih oblika rizičnog ponašanja

Član 17

Program zaštite od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja i programi prevencije drugih oblika rizičnog ponašanja, kao što su, naročito, upotreba alkohola, duvana, psihoaktivnih supstanci, maloletnička delinkvencija, sastavni su deo školskog programa i ostvaruju se u skladu sa Zakonom.

Programi iz stava 1. ovog člana ostvaruju se kroz različite nastavne i slobodne aktivnosti sa učenicima, zaposlenima, roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima, u saradnji sa jedinicom lokalne samouprave, u skladu sa utvrđenim potrebama.

U ostvarivanje programa iz stava 1. ovog člana uključuju se i fizička i pravna lica sa teritorije jedinice lokalne samouprave, ustanove u oblasti kulture i sporta, vršnjački posrednici, kao i lica obučena za prevenciju i intervenciju u slučaju nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja i drugih oblika rizičnog ponašanja.

Listu lica obučenih za prevenciju i intervenciju u slučaju nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja i drugih oblika rizičnog ponašanja i listu škola koje su svojim aktivnostima postale primeri dobre prakse u sprovođenju programa iz stava 1. ovog člana, utvrđuje ministar.

Bliže uslove za utvrđivanje lista iz stava 4. ovog člana, propisuje ministar.

Liste iz stava 4. ovog člana objavljuju se na zvaničnoj internet strani Ministarstva.

Program školskog sporta

Član 18

Radi razvoja i praktikovanja zdravih životnih stilova, svesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, potrebe negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti, škola u okviru školskog programa, pored nastave realizuje i program školskog sporta.

Školskim sportom su obuhvaćeni svi učenici kroz odeljenjska takmičenja i pripreme za takmičenja. Škola obavlja pripreme i takmičenja u skladu sa školskim programom.

Škola može da saraduje i sa lokalnim sportskim organizacijama.

U toku školske godine škola može da organizuje nedelju školskog sporta.

Program saradnje sa lokalnom samoupravom

Član 19

Saradnja sa lokalnom samoupravom, koja uključuje i saradnju sa kancelarijama za mlade u jedinicama lokalne samouprave, ostvaruje se na osnovu programa koji čini deo školskog programa i deo razvojnog plana škole.

Škola prati, uključuje se u dešavanja u lokalnoj samoupravi, i zajedno sa njenim predstavnicima planira sadržaj i način saradnje, naročito o pitanjima od kojih zavisi razvoj škole.

Program saradnje sa porodicom

Član 20

Škola podstiče i neguje partnerski odnos sa roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima učenika, zasnovan na principima međusobnog razumevanja, poštovanja i poverenja.

Programom saradnje sa porodicom škola definiše oblasti, sadržaj i oblike saradnje sa roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima učenika, koji obuhvataju detaljno informisanje i savetovanje roditelja, uključivanje roditelja u aktivnosti škole, konsultovanje u donošenju odluka oko bezbednosnih, nastavnih, vannastavnih, organizacionih i finansijskih pitanja i to radi unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, kao i obezbeđivanja sveobuhvatnosti i trajnosti obrazovno-vaspitnih uticaja.

Program iz stava 2. ovog člana obuhvata i načine saradnje sa opštinskim savetom roditelja.

Radi praćenja uspešnosti programa, škola može da na kraju svakog polugodišta organizuje anketiranje roditelja u pogledu njihovog zadovoljstva programom i u pogledu njihovih sugestija za naredno polugodište. Anketiranje se obavlja anonimno kako bi bilo objektivno.

Mišljenje roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, dobijeno kao rezultat anketiranja, uzima se u obzir u postupku vrednovanja kvaliteta rada škole.

Program ekskurzija

Član 21

Škola planira izvođenje ekskurzija, na način i pod uslovima utvrđenim planom i programom nastave i učenja.

Program ekskurzija sastavni je deo školskog programa i godišnjeg plana rada škole.

Prilikom izvođenja ekskurzije naročito se mora voditi računa o svim vidovima zaštite i bezbednosti učenika.

Program studijske posete

Član 21a

Nastavnik može u toku školske godine da deo nastave provede u odgovarajućoj srednjoj školi u inostranstvu, a na osnovu međunarodnog ugovora o razmeni i mobilnosti.

Program bezbednosti i zdravlja na radu

Član 22

Program bezbednosti i zdravlja na radu obuhvata zajedničke aktivnosti škole, roditelja i lokalne samouprave, usmerene na razvoj svesti za sprovođenje i unapređivanje bezbednosti i zdravlja na radu.

Učeničke organizacije u školi

Član 23

Škola može da ima svoje učeničke organizacije, a može da se povezuje i sa organizacijama van škole (Crveni krst, organizacija gorana, planinara, izviđača i slično), u skladu sa zakonom.

U svakoj školi se organizuje učenički parlament, u skladu sa Zakonom.

Učenički parlament predlaže svoj program rada, u skladu sa Zakonom.

Način rada učeničkog parlamenta određuje se aktom škole.

Učenički parlamenti škola mogu da se udruže u zajednicu učeničkih parlamenata.

Učenički parlament, uz saglasnost školskog odbora, može osnovati učenički klub. Plan rada učeničkog kluba donosi školski odbor, na predlog učeničkog parlamenta, kao sastavni deo školskog programa. Način rada učeničkog kluba određuje se aktom škole.

4. Model ustanova

Član 24

Ustanova može da stekne status model ustanove.

Model ustanova je ustanova koja ostvaruje izuzetne rezultate u obrazovnom i vaspitnom radu, naročito doprinosi unapređivanju obrazovne i vaspitne prakse u skladu sa opštim principima i ciljevima obrazovanja i vaspitanja.

Odluku o dodeli statusa model ustanove donosi ministar.

Bliže uslove za sticanje statusa model ustanove i prestanka važenja statusa, propisuje ministar.

III OSTVARIVANJE OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Obrazovno-vaspitni rad

Član 25

Obrazovno-vaspitni rad obuhvata nastavne i vannastavne aktivnosti škole kojima se ostvaruje školski program i postižu propisani ciljevi, ishodi, standardi postignuća i kompetencije, u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Oblici obrazovno-vaspitnog rada

Član 26

Obavezni oblici obrazovno-vaspitnog rada za redovnog učenika su: nastava - teorijska, praktična i vežbe, dodatna, dopunska nastava i praksa kada su određeni planom i programom nastave i učenja, pripremna nastava i društveno-korisni rad ako se u toku školske godine ukaže potreba za njim.

Obavezni oblici obrazovno-vaspitnog rada za vanrednog učenika mogu biti: nastava, pripremni i konsultativno-instruktivni rad.

Izborni oblici obrazovno-vaspitnog rada su verska nastava i građansko vaspitanje i drugi predmeti određeni planom i programom nastave i učenja.

Učenik obavezno bira sa liste izbornih programa versku nastavu ili građansko vaspitanje.

Fakultativni oblici obrazovno-vaspitnog rada su: nastava jezika nacionalne manjine sa elementima nacionalne kulture, drugog, odnosno trećeg stranog jezika i predmeta potrebnih za dalje školovanje, stručno osposobljavanje ili razvoj učenika i vannastavni oblici - hor, orkestar, pozorište, ekskurzija, kulturno-umetničke, tehničke, pronalazačke, humanitarne, sportsko-rekreativne i druge aktivnosti.

Fakultativni oblici obrazovno-vaspitnog rada obavezni su za učenike koji se za njih opredele.

Dualno obrazovanje

Član 26a

Dualno obrazovanje je model realizacije u sistemu srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja u kome se kroz teorijsku nastavu i vežbe u školi i učenje kroz rad kod poslodavca, stiču, usavršavaju i izgrađuju znanja, veštine, sposobnosti i stavovi u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja.

Ministarstvo u konkursu za upis učenika u srednju školu informiše učenike i roditelje o školama i obrazovnim profilima koje ostvaruju obrazovanje po dualnom modelu.

Nastava na daljinu

Član 27

Nastava na daljinu ostvaruje se na obrazloženi zahtev roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, za svaku školsku godinu.

O nastavi na daljinu škola odlučuje na osnovu kadrovskih, prostornih i materijalno-tehničkih uslova potrebnih za ovaj vid obrazovanja i vaspitanja.

Za organizovanje nastave na daljinu škola podnosi zahtev Ministarstvu za dobijanje saglasnosti za organizovanje nastave na daljinu. Ministar donosi rešenje kojim se daje saglasnost za organizovanje nastave na daljinu.

Škola vodi evidenciju o obrazovanju i vaspitanju učenika koji pohađaju nastavu na daljinu.

Bliže kadrovske i materijalno-tehničke uslove za ostvarivanje nastave na daljinu, način osiguranja kvaliteta i vrednovanja postignuća, način evidentiranja nastave na daljinu, kriterijumi na osnovu kojih se učeniku daje saglasnost za pohađanje nastave na daljinu, kao i druga pitanja vezana za ostvarivanje nastave na daljinu, propisuje ministar.

Vreme koje učenik provodi u školi

Član 28

Vreme koje učenik provodi u školi izraženo je u satima i obuhvata časove obaveznih predmeta i izbornih programa i aktivnosti.

U gimnaziji učenik može da ima do 27 sati obaveznih predmeta i izbornih programa nastave nedeljno, u stručnoj i umetničkoj školi do 28 sati, osim u školi koja ostvaruje programe baletskog obrazovanja, gde učenik može da ima do 34 sata.

Kada je učenik škole iz stava 2. ovog člana pripadnik nacionalne manjine koji stiče obrazovanje na jeziku nacionalne manjine, odnosno dvojezično ili na srpskom jeziku, ima do dva sata nastave nedeljno više.

Učenik može da ima do tri časa izbornih aktivnosti nedeljno.

Čas teorijske nastave i vežbi traje 45 minuta, a praktične nastave 60 minuta.

Nastava može da bude organizovana u blokovima.

U školi za učenike sa smetnjama u razvoju planom i programom nastave i učenja može se propisati kraće trajanje časa.

U nedeljni broj sati iz stava 2. ovog člana ne uračunava se trajanje dopunske i dodatne nastave i časa odeljenskog starešine.

Broj učenika u odeljenju

Član 29

Nastava se izvodi u odeljenju do 30 učenika, u grupi, odnosno pojedinačno, u skladu sa školskim programom.

U jednom odeljenju mogu da budu najviše dva učenika sa smetnjama u razvoju.

Broj učenika utvrđen u stavu 1. ovog člana umanjuje se za dva po učeniku koji srednje obrazovanje i vaspitanje stiče ostvarivanjem individualnog obrazovnog plana, odnosno za tri po učeniku koji srednje obrazovanje i vaspitanje stiče ostvarivanjem individualnog obrazovnog plana sa prilagođenim i izmenjenim sadržajima i ishodima učenja.

U odeljenju, odnosno vaspitnoj grupi učenika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju može biti od šest do 12 učenika, a za praktičnu nastavu do šest učenika.

Praktična nastava i profesionalna praksa

Član 30

Praktičnu nastavu i profesionalnu praksu škola može da ostvaruje u saradnji sa privrednim društvom, ustanovom, drugom organizacijom ili drugim pravnim licem.

Način sprovođenja praktične nastave iz stava 1. ovog člana i druga pitanja vezana za ostvarivanje praktične nastave uređuje ministar.

Za učenika sa smetnjama u razvoju obezbeđuje se adaptacija radnog mesta u odnosu na njegove mogućnosti i vrstu invaliditeta u okviru praktične nastave.

Uslovi za ostvarivanje praktične nastave i profesionalne prakse utvrđuju se ugovorom.

Drugi oblici neposrednog obrazovno-vaspitnog rada

Član 31

Dodatnu nastavu škola ostvaruje za učenika koji postiže izuzetne rezultate ili pokazuje interesovanje za produbljivanje znanja iz određenog predmeta.

Dopunsku nastavu škola ostvaruje sa učenicima koji imaju teškoće u savladavanju programa iz pojedinih predmeta ili sa učenicima koji žele da unaprede postignuća u određenoj nastavnoj oblasti.

Učenik je obavezan da ostvaruje dopunsku nastavu ako se proceni da je to potrebno.

Pripremnu nastavu škola ostvaruje za redovnog učenika koji se upućuje na polaganje razrednog ispita, i za vanrednog učenika.

Pripremna nastava ostvaruje se i za učenika koji je upućen na polaganje popravnog ispita, u obimu od najmanje 10% od ukupnog godišnjeg broja časova iz predmeta na koji je upućen na popravni ispit.

Škola je dužna da organizuje pripremu svih učenika za polaganje maturalnih i završnih ispita u obimu od najmanje 5% od ukupnog godišnjeg broja časova iz predmeta iz kojih se polaže maturalni, odnosno završni ispit.

Za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, koji su uključeni u redovan sistem obrazovanja i vaspitanja, ostvaruje se dodatna podrška u skladu sa individualnim obrazovnim planom.

Učenička zadruga

Član 32

Škola može da osnuje učeničku zadrugu s ciljem podsticanja razvijanja pozitivnog odnosa učenika prema radu i profesionalne orijentacije, povezivanja nastave sa svetom rada, razvijanja svesti o odgovornosti za preuzete obaveze, kao i razvoja pozitivnog odnosa prema timskom radu i preduzetništvu.

Rad učeničke zadruge uređuje se statutom škole i pravilima za rad zadruge, u skladu sa zakonom.

Škola može pružati usluge i prodavati proizvode nastale kao rezultat rada u učeničkoj zadruzi, kao i udžbenike, pribor i opremu koja je potrebna za ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada.

Sredstva stečena radom učeničke zadruge koriste se za proširenje materijalne osnove rada učeničke zadruge, ekskurzije, ishranu učenika, nagrade članovima učeničke zadruge i unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada u školi i u druge svrhe u skladu sa aktima kojima se uređuje rad učeničke zadruge.

Učenička zadruga se upisuje u registar zadruga shodnom primenom odredaba zakona kojim se uređuje registracija zadruga.

Sadržinu osnivačkog akta, sticanje i prestanak statusa zadrugara, upravljanje i način rada učeničke zadruge, bliže uređuje ministar.

IV UČENICI

1. Upis učenika i odraslih

Pravo na upis

Član 33

U školu može da se upiše lice koje je završilo osnovno obrazovanje i vaspitanje.

Lice koje je završilo u inostranstvu osnovno obrazovanje i vaspitanje ili jedan od poslednja dva razreda osnovnog obrazovanja, odnosno koje je završilo u Republici Srbiji stranu školu ili jedan od poslednja dva razreda osnovnog obrazovanja, može da se upiše u školu ako mu se prizna strana školska isprava.

U prvi razred škole koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja može da se upiše lice koje je završilo osnovno muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje, a lice koje nije završilo osnovno muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje, ako prethodno položi ispit na nivou programa tog obrazovanja.

Lice koje pohađa osnovno obrazovanje i vaspitanje, a nije ga završilo, a završilo je osnovno muzičko ili baletsko obrazovanje i vaspitanje, može da se upiše u školu koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja radi pohađanja nastave iz umetničkih i stručnih predmeta.

Nakon završenog srednjeg obrazovanja i vaspitanja u školu može da se upiše lice radi prekvalifikacije, dokvalifikacije, specijalističkog ili majstorskog obrazovanja.

Planom i programom nastave i učenja utvrđuju se uslovi za sticanje specijalističkog i majstorskog obrazovanja.

Upis u školu za obrazovanje i vaspitanje učenika sa smetnjama u razvoju

Član 34

U školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju može da se upiše lice na osnovu mišljenja interesorne komisije i uz saglasnost roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

Odlučivanje o broju učenika za upis

Član 35

Škola, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, do 31. decembra, predlaže Ministarstvu, preko školskih uprava, broj i strukturu upisa učenika po područjima rada i obrazovnim profilima za narednu školsku godinu.

Pri određivanju broja učenika škola u saradnji sa predstavnicima organizacije nadležne za poslove zapošljavanja prema sedištu lokalne samouprave, poslodavcima i članovima nadležnih organa za zapošljavanje u jedinici lokalne samouprave, vodi računa o potrebama privrede i mogućnostima daljeg školovanja budućih učenika.

Nadležni organ u jedinici lokalne samouprave za zapošljavanje u saradnji sa školskom upravom, poslodavcima i drugim zainteresovanim stranama učestvuje u izradi opštinskog odnosno gradskog predloga plana upisa učenika u sve srednje škole sa svoje teritorije.

Za škole na teritoriji autonomne pokrajine, nadležni organ autonomne pokrajine utvrđuje broj učenika za upis u školu i dostavlja ga Ministarstvu na saglasnost.

U postupku utvrđivanja broja učenika za upis u školu u kojoj se nastava izvodi na jeziku nacionalne manjine, nacionalni savet nacionalne manjine daje mišljenje. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne dostavi mišljenje u roku od 15 dana od prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

Ministarstvo donosi odluku o broju učenika za upis u škole iz stava 1. ovog člana do 31. marta.

Konkurs za upis u školu čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave

Član 36

Upis učenika u prvi razred škole čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, vrši se na osnovu konkursa.

Ministarstvo raspisuje zajednički konkurs za sve škole iz stava 1. ovog člana do 1. maja.

Konkurs sadrži i obaveštenje o jeziku na kojem se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad, kao i informacije o prilagođenim uslovima za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju.

U postupku upisa učenika u školu, osnovne škole dostavljaju Ministarstvu sledeće podatke: ime i prezime učenika, ime jednog roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika, osnovna škola u kojoj je učenik završio osmi razred i upravni okrug kome ta škola pripada, ocene učenika iz šestog, sedmog i osmog razreda (prosek ocena, pojedinačne ocene i broj bodova za svaki od navedenih razreda), osvojene nagrade na takmičenjima (zbirno i pojedinačno po svakom takmičenju), broj bodova na završnom ispitu (zbirno i pojedinačno po ispitu), ukupan broj osvojenih bodova tokom školovanja, podatak da li je učenik dobitnik Vukove diplome, iskazane želje učenika (za prvi i, eventualno, drugi krug) - ukupan broj, spisak i redosled želja, upisani profil (upisan u prvom i drugom krugu, redni broj želje, šifra i naziv profila).

Učenici mogu izvršiti uvid u centralnu bazu podataka putem zvaničnog sajta Ministarstva, unosom svoje identifikacione šifre.

Uvid u podatke za učenike pojedine škole može se izvršiti samo u toj školi, u posebnoj prostoriji u koju je pristup dozvoljen samo učenicima, njihovim roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima i licima ovlašćenim za sprovođenje i organizaciju ispita.

Škola u toku godine vrši upis kandidata radi sticanja specijalističkog, odnosno majstorskog obrazovanja, stručne osposobljenosti, prekvalifikacije, dokvalifikacije i obuke, uz saglasnost Ministarstva, a u školi u kojoj se nastava izvodi na jeziku nacionalne manjine prethodno se pribavlja mišljenje nacionalnog saveta nacionalne manjine. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne dostavi mišljenje u roku od 15 dana od prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

Konkurs za smeštaj učenika u školu sa domom, odnosno u dom učenika, raspisuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje učenički standard.

Upis kandidata po posebnim uslovima

Član 36a

Pojedina lica ili grupe lica mogu da se upišu u srednju školu pod povoljnijim uslovima radi postizanja pune ravnopravnosti u sticanju obrazovanja.

Merila i postupak za upis lica iz stava 1. ovog člana, propisuje ministar.

Upis odraslih

Član 37

Upis odraslih vrši se u skladu sa Zakonom, ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje obrazovanje odraslih.

Redosled kandidata za upis u školu i prijemni ispit

Član 38

Redosled kandidata za upis u školu utvrđuje se na osnovu uspeha u prethodnom školovanju koje uključuje i uspeh učenika na završnom ispitu.

Kandidati koji se upisuju u umetničku školu (muzička, baletska i umetnička škola likovne oblasti), odnosno na obrazovni profil u oblasti umetnosti, školu ili odeljenje za učenike sa izuzetnim sposobnostima (filološka gimnazija, matematička gimnazija, gimnazija za sportiste, gimnazija za učenike sa izuzetnim sposobnostima za fiziku, za računarstvo i informatiku), školu u kojoj se deo nastave ostvaruje na stranom jeziku i školu za talentovane učenike, polažu prijemni ispit za proveru izuzetnih sklonosti i sposobnosti.

Kandidat za upis u školu iz stava 2. ovog člana ima pravo da polaže prijemni ispit na jeziku na kojem je završio osnovno obrazovanje i vaspitanje.

Pravo na rangiranje radi upisa u školu iz stava 2. ovog člana stiče kandidat koji je položio prijemni ispit.

Redosled kandidata za upis u školu iz stava 2. ovog člana, sem srednje stručne škole, utvrđuje se na osnovu uspeha na prijemnom ispitu i uspeha u prethodnom školovanju.

Redosled kandidata za upis u srednju stručnu školu u kojoj se deo nastave ostvaruje na stranom jeziku utvrđuje se na osnovu uspeha u prethodnom školovanju.

Učenik koji je završio poslednja dva razreda na stranom jeziku u inostranstvu ili stranoj školi, može upisati školu u kojoj se ostvaruje deo nastave na istom jeziku, bez polaganja prijemnog ispita, ukoliko je broj učenika u odeljenju manji od trideset.

Ukoliko kandidat iz stava 7. ovog člana konkuriše za upis u sve škole osim škole u kojoj se deo nastave ostvaruje na stranom jeziku, iz stava 2. ovog člana, polaže prijemni ispit.

Kandidat koji je završio osnovno obrazovanje i vaspitanje ili jedan od poslednja dva razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja u inostranstvu ili koji je u Republici Srbiji završio stranu školu ili jedan od poslednja dva razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja u stranoj školi, upisuje se preko broja određenog za upis učenika.

Ukoliko kandidat iz stava 9. ovog člana konkuriše za upis u školu iz stava 2. ovog člana, polaže prijemni ispit.

Merila i postupak za utvrđivanje redosleda kandidata za upis u školu, vrednovanje učešća učenika osmog razreda na takmičenjima i vrste takmičenja čija se mesta vrednuju, sadržinu, vreme, mesto i način polaganja prijemnog ispita i druga pitanja vezana za upis u školu, propisuje ministar.

Izbor stranog jezika

Član 39

Učenik u školi nastavlja sa izučavanjem stranih jezika koje je učio u osnovnom obrazovanju i vaspitanju, ukoliko su planom i programom nastave i učenja predviđena dva strana jezika, ili bira jedan od njih ukoliko je predviđen jedan strani jezik, osim ako je planom i programom nastave i učenja predviđeno obavezno učenje određenog stranog jezika.

Ako škola ne može da organizuje nastavu tih jezika zbog nedovoljnog broja prijavljenih učenika (manje od 15 na nivou razreda), u školi se organizuje nastava stranog jezika za koji postoje uslovi.

2. Svojstvo učenika

Redovan i vanredan učenik

Član 40

Redovan učenik prvog razreda škole je lice koje je upisano u prvi razred radi sticanja srednjeg obrazovanja i vaspitanja ili obrazovanja za rad i mlađe je od 17 godina, a vanredan učenik prvog razreda škole je lice upisano u prvi razred srednjeg obrazovanja i vaspitanja ili obrazovanja za rad i starije je od 17 godina.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, lice iz osetljivih društvenih grupa i sa izuzetnim sposobnostima mlađe od 17 godina može da stiče srednje obrazovanje i vaspitanje ili obrazovanje za rad u svojstvu vanrednog učenika, ako opravda nemogućnost redovnog pohađanja nastave, uz saglasnost ministra.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, lice starije od 17 godina koje je prethodne školske godine završilo osnovnu školu u trajanju od osam godina, može u narednoj školskoj godini upisati srednju školu u svojstvu redovnog učenika.

Planom i programom nastave i učenja za muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje i za obrazovanje i vaspitanje učenika sa smetnjama u razvoju može se utvrditi druga starosna granica za upis u školu.

Sticanje svojstva učenika

Član 41

Svojstvo redovnog, odnosno vanrednog učenika stiče se upisom u školu svake školske godine, pod uslovima utvrđenim Zakonom i ovim zakonom.

Redovan učenik iz stava 1. ovog člana ima pravo da se upiše u odgovarajući razred najkasnije do 31. avgusta, osim ako je započet postupak po zahtevu za zaštitu prava učenika ili vaspitno-disciplinski postupak, kada se vrši upis po okončanju postupka.

Vanredni učenik iz stava 1. ovog člana ima pravo da se upiše u odgovarajući razred u toku školske godine.

Vanredni učenik iz stava 1. ovog člana ne može završiti započeti razred u roku kraćem od godinu dana.

Izuzetno, redovan učenik srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji nije položio popravni ispit, može da završi započeti razred u istoj školi naredne školske godine, u svojstvu vanrednog učenika, ponovnim polaganjem nepoloženog ispita, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova koje utvrdi škola. Kada završi razred, vanredan učenik ima pravo da se u istoj školskoj godini upiše u naredni razred, u istom svojstvu.

Uporedno školovanje i svojstvo učenika

Član 42

Učenik ima svojstvo redovnog učenika u jednoj školi, osim ako se uporedo školuje u školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja.

Redovan učenik može uporedo da savladava školski program, odnosno deo školskog programa za drugi obrazovni profil, kao vanredan učenik, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova.

Ispisivanje iz škole i ponovno upisivanje u školu

Član 43

Redovan učenik koji se ispisao iz škole u toku školske godine može da se upiše u drugu školu u roku od sedam dana od dana uručenja ispisnice.

Učenik iz stava 1. ovog člana, koji se ne upiše u školu u propisanom roku, ima pravo da naredne školske godine izvrši ponovni upis u istu školu i u isti razred.

Prelazak učenika u drugu školu, odnosno na drugi obrazovni profil

Član 44

Učenik može da pređe u drugu školu, odnosno na drugi obrazovni profil, radi završavanja započetog školovanja, osim u školu, odnosno obrazovni profil za čiji upis je propisana obaveza polaganja prijemnog ispita.

3. Prava i obaveze učenika

Pohvaljivanje i nagrađivanje učenika

Član 45

Učenik koji se ističe u učenju i drugim aspektima školskog rada pohvaljuje se ili nagrađuje.

Opštim aktom škole određuju se uslovi i način dodeljivanja pohvala i nagrada, kao i za izbor učenika generacije.

Član 46

Kao poseban oblik priznanja u toku školovanja učeniku se dodeljuje diploma ili nagrada za izuzetan opšti uspeh, odnosno za izuzetan uspeh iz pojedinih nastavnih oblasti ili predmeta i izuzetna postignuća u bilo kojoj oblasti rada škole.

Vrste diploma, odnosno nagrada, uslove i način njihovog dodeljivanja utvrđuje ministar.

Obaveze učenika

Član 47

Redovan učenik je dužan da pohađa nastavu i izvršava druge obaveze utvrđene Zakonom, ovim zakonom i opštim aktima škole.

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik učenika iz stava 1. ovog člana dužan je da u roku od osam dana od dana izostanka učenika dostavi lekarsko opravdanje ili drugi relevantni dokument o opravdanosti izostanka.

Vanredan učenik polaže ispite iz svih predmeta utvrđenih školskim programom, osim iz predmeta fizičko vaspitanje - ako je stariji od 20 godina, i izvršava druge obaveze utvrđene Zakonom, ovim zakonom i opštim aktima škole.

Vladanje vanrednog učenika ne ocenjuje se.

Učenik koji je smešten u dom u sastavu škole odgovara za povredu obaveze, odnosno zabrane propisane Zakonom i zakonom kojim se uređuje učenički standard.

V OCENJIVANJE I ISPITI

1. Ocenjivanje učenika

Član 48

Ocenjivanjem u školi procenjuje se ostvarenost propisanih ishoda i standarda postignuća, a za učenike sa smetnjama u razvoju - izmenjenih ciljeva i ishoda u savladavanju individualnog obrazovnog plana.

Praćenje razvoja, napredovanja i ostvarenosti postignuća učenika u toku školske godine obavlja se formativnim i sumativnim ocenjivanjem.

Formativno ocenjivanje, u smislu ovog zakona, jeste redovno proveravanje postignuća i praćenje vladanja učenika u toku savladavanja školskog programa i sadrži povratnu informaciju i preporuke za dalje napredovanje i, po pravilu, evidentira se u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika.

Sumativno ocenjivanje je vrednovanje postignuća učenika na kraju programske celine ili za klasifikacioni period iz predmeta i vladanja. Ocene dobijene sumativnim ocenjivanjem su, po pravilu, brojčane i unose se u propisanu evidenciju o obrazovno-vaspitačkom radu.

Uspeh učenika i ocena

Član 49

Uspeh učenika ocenjuje se iz predmeta i vladanja.

Ocenjivanje je javno i svaka ocena mora odmah da bude obrazložena učeniku.

Učenik se ocenjuje najmanje četiri puta u polugodištu. Izuzetno, ukoliko je nedeljni fond nastavnog predmeta jedan čas, učenik se ocenjuje najmanje dva puta u polugodištu.

U toku školske godine ocenjivanje je opisno i brojčano i vrši se na osnovu praćenja napredovanja učenika u savlađivanju školskog programa, a na osnovu ishoda i standarda postignuća. Zaključna ocena iz predmeta jeste brojčana i izvodi se na kraju prvog i drugog polugodišta. Učenik sa smetnjama u razvoju kome su tokom obrazovanja prilagođavani ciljevi i ishodi učenja ocenjuje se u skladu sa njima.

Brojčane ocene učenika u pojedinim nastavnim predmetima su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1), a sve ocene su osim ocene nedovoljan (1) prelazne.

Učenik koji na kraju školske godine ima prelazne ocene iz svakog nastavnog predmeta prelazi u naredni razred.

U školama koje ostvaruju alternativni ili međunarodni program učenik se ocenjuje u skladu sa programom koji se ostvaruje.

Uspeh učenika iz izbornih programa verska nastava i građansko vaspitanje ocenjuje se opisno.

Ocena iz izbornih programa, izuzev verske nastave i građanskog vaspitanja, je brojčana i utiče na opšti uspeh učenika.

Ocena iz vladanja tokom godine izražava se opisno i to: primerno, vrlo dobro, dobro, dovoljno i nezadovoljavajuće.

Zaključna ocena iz vladanja izražava se brožčanom ocenom i to: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), dovoljno (2) i nezadovoljavajuće (1) i utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje vanrednog učenika ne ocenjuje se.

Zaključnu ocenu na predlog predmetnog nastavnika i ocenu iz vladanja na predlog odeljenjskog starešine utvrđuje odeljenjsko veće.

Način, postupak i kriterijume ocenjivanja uspeha iz pojedinačnih predmeta i vladanja i druga pitanja od značaja za ocenjivanje, propisuje ministar.

Oslobađanje od nastave fizičkog vaspitanja

Član 50

Učenik može biti zbog bolesti ili invaliditeta privremeno ili za određenu školsku godinu oslobođen, delimično ili u celini, nastave fizičkog vaspitanja.

Odluku o oslobađanju učenika od nastave fizičkog vaspitanja i o ocenjivanju donosi nastavničko veće na osnovu predloga izabranog lekara.

Učenicima sa invaliditetom se nastava fizičkog vaspitanja prilagođava u skladu sa mogućnostima i vrstom invaliditeta.

Završavanje školovanja u kraćem roku

Član 51

Učenik koji postiže izuzetne rezultate u učenju ima pravo da završi školovanje u roku kraćem od predviđenog.

Učenik iz stava 1. ovog člana ima pravo da polaganjem ispita završi započeti i naredni razred. Nastavničko veće utvrđuje ispunjenost uslova za ostvarivanje tog prava.

Opšti uspeh učenika

Član 52

Opšti uspeh učenika utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta na osnovu aritmetičke sredine prelaznih zaključnih brožčanih ocena iz predmeta i ocene iz vladanja, i to:

- odličan uspeh - ako ima srednju ocenu najmanje 4,50;
- vrlo dobar uspeh - ako ima srednju ocenu od 3,50 zaključno sa 4,49;
- dobar uspeh - ako ima srednju ocenu od 2,50 zaključno sa 3,49;

- dovoljan uspeh - ako ima srednju ocenu do 2,49.

Ocene iz fakultativnih predmeta ne utiču na opšti uspeh učenika.

Napredovanje učenika

Član 53

Učenik je završio razred kada na kraju školske godine ima prelazne ocene iz svih obaveznih predmeta i izbornih programa koji se ocenjuju brojčano.

Redovni učenik ponavlja razred kada na kraju drugog polugodišta ima tri ili više neprelaznih ocena iz obaveznih predmeta i izbornih programa koji se ocenjuju brojčano, kada ne položi popravni ispit u propisanim rokovima, a u školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja ako dobije neprelaznu ocenu iz glavnog predmeta na godišnjem ispitu.

Redovni učenik ima pravo jedanput da ponovi razred u toku školovanja.

Uspeh učenika na ispitu

Član 54

Uspeh učenika ocenjuje se i na ispitu.

Ispiti se polažu po predmetima i razredima.

U školi se polažu: razredni, popravni i dopunski ispit. U školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja polaže se i godišnji ispit. Godišnji ispit iz glavnog predmeta polaže učenik škole koja ostvaruje programe muzičkog, odnosno baletskog obrazovanja i vaspitanja koji je na kraju školske godine iz glavnog predmeta ocenjen pozitivnom ocenom.

Ispiti iz stava 3. ovog člana polažu se pred ispitnom komisijom koju čine najmanje tri člana, od kojih su najmanje dva stručna za predmet koji se polaže. Članove ispitne komisije određuje direktor škole.

Opštim aktom škole utvrđuju se rokovi za polaganje ispita.

Smatra se da nije položio ispit učenik koji iz neopravdanih razloga ne pristupi ispitu ili odustane od ispita u toku ili pre ispita.

2. Razredni, popravni i drugi ispiti tokom školovanja

Razredni ispit

Član 55

Učenik koji iz opravdanih razloga nije prisustvovao nastavi više od jedne trećine predviđenog broja časova, a ocenjivanjem se utvrdi da nije ostvario propisane ciljeve, ishode i standarde postignuća u toku savladavanja školskog programa, upućuje se na razredni ispit.

Učenik se upućuje na razredni ispit i iz predmeta za koji nije organizovana nastava.

Razredni ispit učenik polaže u junskom i avgustovskom ispitnom roku.

Popravni ispit

Član 56

Učenik polaže popravni ispit u školi u kojoj stiče obrazovanje i vaspitanje u avgustovskom ispitnom roku, a učenik završnog razreda u junskom i avgustovskom roku.

Za učenika koji polaže popravni ispit u avgustovskom ispitnom roku, organizuje se pripremna nastava.

Učenik završnog razreda koji je položio razredni ispit ima pravo da u istom ispitnom roku polaže završni ili maturalni ispit, odnosno da polaže popravni ispit ako nije položio razredni ispit.

Izuzetno, redovan učenik koji nije položio popravni ispit može da završi započeti razred u istoj školi naredne školske godine, u svojstvu vanrednog učenika ponovnim polaganjem nepoloženog ispita, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova koje utvrdi škola. Kada završi razred vanredan učenik ima pravo da se u istoj školskoj godini upiše u naredni razred, u istom svojstvu.

Učenik završnog razreda koji ne položi popravni, završni, odnosno maturalni ispit završava započeto obrazovanje u istoj školi u svojstvu vanrednog učenika polaganjem ispita, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova koje utvrdi škola.

Dopunski ispiti

Član 57

Učenik kome je odobren prelazak u drugu školu, odnosno drugi obrazovni profil u skladu sa ovim zakonom, polaže dopunske ispite iz predmeta koji nisu bili utvrđeni školskim programom, odnosno nastavnim planom i programom koji je učenik započeo da savlađuje, u rokovima utvrđenim rešenjem, saglasno opštem aktu škole.

Lice koje se upisuje u školu radi prekvalifikacije polaže ispite iz stručnih predmeta koje odredi komisija koju čine članovi nastavničkog veća škole imenovani rešenjem direktora.

Lice koje se upisuje u školu radi dokvalifikacije polaže dopunske ispite iz predmeta čiji sadržaji nisu pretežno isti, iz predmeta koji nisu bili utvrđeni školskim programom, odnosno nastavnim planom i programom i ispite završnog razreda, o čemu odluku donosi komisija koju čine članovi nastavničkog veća škole imenovani rešenjem direktora.

Testiranje učeničkih postignuća

Član 57a

Škola je dužna da obezbedi testiranje učeničkih postignuća na nacionalnim kao i međunarodnim testiranjima na koja se država obavezala ugovorima.

3. Ispiti na osnovu kojih se završava određeni nivo, odnosno vrsta obrazovanja

Član 58

Srednje obrazovanje se završava polaganjem ispita na državnom nivou. Vrste ispita kojima se završava određeni nivo srednjeg obrazovanja su: opšta matura, stručna i umetnička matura, završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja, specijalistički i majstorski ispit.

Ispiti iz stava 1. ovog člana polažu se u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Organizaciju ispita iz stava 1. ovog člana, uslove pod kojima se sprovode, sastav i procedure rada komisija, termine ispitnih rokova, način ocenjivanja na ispitima i druga pitanja vezana za polaganje ispita na osnovu kojih se završava određeni nivo, odnosno vrsta obrazovanja propisuje ministar.

Kršenje procedure ispita kojim se ugrožava jednakost učenika, odnosno odraslih predstavlja težu povredu radne obaveze zaposlenih.

Izuzetno, ne smatra se kršenjem procedure ako se vrši prilagođavanje uslova polaganja ispita za učenike sa smetnjama u razvoju, kojim se obezbeđuje jednakost učenika i odraslih tokom polaganja ispita.

3.1. Opšta matura

Program opšte mature

Član 59

Opštom maturom proverava se usvojenost opštih standarda postignuća nakon završenog srednjeg opšteg obrazovanja i vaspitanja u gimnaziji, a koji se propisuju programom opšte mature.

Opšta matura se polaže u skladu sa programom opšte mature, koji donosi ministar po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta.

Pravo na polaganje opšte mature

Član 60

Opštu maturu polažu učenici nakon završenog četvrtog razreda srednjeg opšteg obrazovanja i vaspitanja u gimnaziji.

Opštu maturu, odnosno njen deo može da polaže i učenik nakon završenog četvrtog razreda srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja u skladu sa programom opšte mature.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim barijerama polaže opštu maturu u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen od polaganja dela maturalnog ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu donose odluku tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima.

Timovi pripremaju planove za organizovanje i sprovođenje opšte mature za učenike iz stava 3. ovog člana.

Javna isprava i nastavak školovanja

Član 61

Nakon položene opšte mature učeniku se izdaje javna isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Na osnovu položene opšte mature, učenik može da se upiše u visokoškolsku ustanovu bez polaganja prijemnog ispita, osim ispita za proveru sklonosti i sposobnosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

3.2. Stručna i umetnička matura

Program stručne i umetničke mature

Član 62

Stručnom i umetničkom maturom proverava se stečenost kompetencija i usvojenosti posebnih standarda postignuća propisanih standardom kvalifikacije u okviru odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja u naučnoj, stručnoj ili umetničkoj oblasti u kojoj je stekao srednje obrazovanje i vaspitanje, na strukovnim ili akademskim studijama bez polaganja prijemnog ispita, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Stručna matura polaže se u skladu sa propisanim programom stručne mature koji donosi ministar po pribavljenom mišljenju Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Umetnička matura se polaže u skladu sa propisanim programom umetničke mature koji donosi ministar po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta.

Pravo na polaganje stručne i umetničke mature

Član 63

Stručnu, odnosno umetničku maturu polaže učenik nakon završenog četvrtog razreda srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja u stručnoj, odnosno umetničkoj školi.

Stručnu, odnosno umetničku maturu može da polaže odrasli nakon savladanog programa trogodišnjeg srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja u stručnoj, odnosno umetničkoj školi po programu prilagođenom za odrasle.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim i socijalnim barijerama polaže stručnu, odnosno umetničku maturu u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen polaganja dela maturalnog ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu odluku donose tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima.

Timovi pripremaju planove za organizovanje i sprovođenje stručne i umetničke mature za učenike iz stava 3. ovog člana.

Program za sticanje kompetencija

Član 63a

Kandidat posle završenog trogodišnjeg srednjeg stručnog obrazovanja po dualnom modelu ima pravo na polaganje stručne mature ili opšte mature ukoliko je savladao program za sticanje kompetencija potrebnih prema programu mature.

Pravo iz stava 1. ovog člana kandidat stiče najmanje dve godine posle završenog srednjeg obrazovanja.

Program iz stava 1. ovog člana donosi ministar, u skladu sa područjem rada kome pripada obrazovni profil.

Bliže uslove za ostvarivanje programa iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Javna isprava i nastavak školovanja

Član 64

Nakon položene stručne, odnosno umetničke mature učenik stiče srednje stručno, odnosno umetničko obrazovanje i vaspitanje, o čemu se izdaje javna isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Na osnovu položene stručne, odnosno umetničke mature učenik može da se upiše na studije u naučnoj, stručnoj ili umetničkoj oblasti u kojoj je stekao srednje obrazovanje i vaspitanje, bez polaganja prijemnog ispita, osim ispita za proveru sklonosti i sposobnosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Na osnovu položene stručne, odnosno umetničke mature učenik može da se upiše na studije izvan oblasti iz stava 2. ovog člana, uz polaganje određenih predmeta opšte mature, koje utvrdi samostalna visokoškolska ustanova umesto prijemnog ispita, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

3.3. Završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja i specijalistički i majstorski ispit

Program završnog ispita srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja

Član 65

Završnim ispitom srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja proverava se stečenost kompetencija definisanih standardom kvalifikacije za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja.

Završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja polaže se po programu koji donosi ministar po pribavljenom mišljenju Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Pravo na polaganje završnog ispita srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja

Član 66

Završni ispit polaže učenik nakon završenog srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja u trogodišnjem trajanju.

Pravo na polaganje završnog ispita ima odrasli nakon savladanog programa srednjeg stručnog obrazovanja po programu za odrasle, u skladu sa ovim zakonom.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim i socijalnim barijerama polaže ispite iz st. 1. i 2. ovog člana u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen polaganja dela ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu donose odluku tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima.

Timovi pripremaju planove za organizovanje i sprovođenje završnog ispita za učenike iz stava 3. ovog člana.

Nakon položenog završnog ispita, učeniku, odnosno odraslom, izdaje se javna isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Program specijalističkog i majstorskog obrazovanja

Član 67

Nakon savladanog programa specijalističkog, odnosno majstorskog obrazovanja odrasli polaže specijalistički, odnosno majstorski ispit.

Majstorskim, odnosno specijalističkim ispitom proveravaju se znanja, veštine i stručne kompetencije odraslog za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja, u skladu sa standardom kvalifikacije.

Program specijalističkog, odnosno majstorskog ispita, po pribavljenom mišljenju Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

Nakon položenog specijalističkog, odnosno majstorskog ispita, odraslom se izdaje javna isprava, u skladu sa ovim zakonom.

3.4. Ispiti drugih oblika stručnog obrazovanja

Član 68

Posle završenog drugog razreda srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja ili završenog dvogodišnjeg obrazovanja za rad, učenik, odnosno odrasli polaže završni ispit. Završnim ispitom proveravaju se znanja, veštine i stručne kompetencije u skladu sa standardom kvalifikacije.

Učenik i odrasli nakon završenog stručnog osposobljavanja ili završenog prvog razreda srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja polaže ispit stručne osposobljenosti u skladu sa standardom kvalifikacije. Ispit se polaže u srednjoj stručnoj školi ili drugoj organizaciji koja ima odobrenje za rad, o čemu se izdaje javna isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Učenik i odrasli nakon savladanog programa obuke polaže ispit za obuku u školi ili drugoj organizaciji koja ima odobrenje za rad, pred posebnom komisijom, o čemu se izdaje isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim i socijalnim barijerama polaže ispite iz st. 1-3. ovog člana u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen polaganja dela ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu odluku donose tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima.

Timovi pripremaju planove za organizovanje i sprovođenje ispita iz st. 1-3. ovog člana za učenike iz stava 4. ovog člana.

Programe iz st. 1-3. ovog člana, po pribavljenom mišljenju Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

3.5. Internacionalna matura

Program internacionalne mature

Član 68a

Program internacionalne mature je međunarodno verifikovan, opšteobrazovni douniverzitetski program koji se ostvaruje tokom srednjeg obrazovanja najmanje dve godine.

Internacionalna matura se polaže u skladu sa propisanim programom internacionalne mature.

Po pribavljenoj analizi Zavoda za vrednovanje obrazovanja i vaspitanja, ministar svake druge godine donosi listu programa internacionalne mature.

Bliže uslove za ostvarivanje programa internacionalne mature propisuje ministar.

Pravo na polaganje internacionalne mature

Član 68b

Učenik koji je završio četvrti razred srednje škole po internacionalnom programu može da polaže internacionalnu maturu.

Javne isprave internacionalne mature

Član 68v

Posle položene internacionalne mature učeniku se izdaje javna isprava o završenom srednjem obrazovanju, koja je izjednačena sa javnom ispravom o opštoj maturi.

VI EVIDENCIJE I JAVNE ISPRAVE

Vrste evidencija

Član 69

Škola vodi evidenciju o:

- učeniku;
- uspehu učenika;
- ispitima;
- obrazovno-vaspitnom i vaspitnom radu;
- zaposlenima.

Evidencija o učeniku

Član 70

Evidenciju o učeniku čine podaci o njegovom identitetu (lični podaci), obrazovnom, socijalnom i zdravstvenom statusu, kao i podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci.

Lični podaci o učeniku su: ime i prezime učenika, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, matični broj učenika, nacionalna pripadnost, državljanstvo.

Izjašnjenje o nacionalnoj pripadnosti nije obavezno.

Lični podaci o roditelju, drugom zakonskom zastupniku i hranitelju učenika su: ime i prezime roditelja, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, odnosno adresa elektronske pošte.

Podaci o obrazovnom statusu učenika su podaci o: svojstvu redovnog, odnosno vanrednog učenika, upisanom području rada, trajanju obrazovanja i vaspitanja, obrazovnom profilu i smeru, prethodno završenom programu obrazovanja i vaspitanja odnosno nivou obrazovanja, jeziku na kojem je završen prethodni nivo obrazovanja i vaspitanja, maternjem jeziku, jeziku na kojem se izvodi obrazovno-vaspitni rad, obaveznim predmetima i izbornim programima, organizaciji obrazovno-vaspitnog rada, individualnom obrazovnom planu, stranim jezicima, fakultativnim predmetima, sekcijama za koje se opredelio, dopunskoj, dodatnoj i pripremnoj nastavi, učešću na takmičenjima, nagradama, izostancima, izrečenim vaspitnim i vaspitno-disciplinskim merama, učešću u radu organa škole i opredeljenju za nastavak obrazovanja.

Podaci o socijalnom statusu učenika i roditelja su: podaci o uslovima stanovanja (stanovanje u stanu, kući, porodičnoj kući, podstanarstvo, stanovanje u domu, da li učenik ima svoju sobu i drugi oblici stanovanja), stanju porodice (broju članova porodičnog domaćinstva, da li su roditelji živi, njihov obrazovni nivo i zaposlenje i primanja socijalne pomoći).

Podatak o zdravstvenom statusu učenika je podatak o tome da li je učenik obuhvaćen primarnom zdravstvenom zaštitom.

Podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci su podaci koje dostavlja interesorna komisija koja vrši procenu potreba i podaci o njihovoj ostvarenosti.

Evidencija o uspehu učenika

Član 71

Evidenciju o uspehu učenika čine podaci kojima se utvrđuje postignut uspeh učenika u učenju i vladanju i to: ocene u toku klasifikacionog perioda, zaključne ocene iz nastavnih predmeta i vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta, zaključne ocene na kraju školske godine, ocene na maturi i završnom ispitu i podaci o izdatim đačkim knjižicama, svedočanstvima i diplomama,

uverenjima o uspehu učenika i diplomama za izuzetan uspeh, kao i o ocenama postignutim na ispitima.

Evidencija o ispitima

Član 72

Evidenciju o ispitima čine podaci o obavljenim maturskim i završnim ispitima, specijalističkom i majstorskom ispitu, ispitu stručne osposobljenosti, ispitu za obuku za rad, razrednim i popravnim ispitima, ispitima vanrednih učenika, dopunskim ispitima, godišnjim i drugim ispitima u skladu sa zakonom, kao i podatak o nazivu rada koji je sastavni deo određenog ispita.

Evidencija o obrazovno-vaspitnom i vaspitnom radu

Član 73

Evidenciju o obrazovno-vaspitnom i vaspitnom radu čine podaci o: podeli predmeta, odnosno modula na nastavnike i rasporedu časova nastave i ostalih oblika obrazovno-vaspitanog rada, udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima, rasporedu pismenih radova, kontrolnim vežbama, ostvarivanju školskog programa, saradnji sa roditeljima i lokalnom samoupravom, vaspitnoj grupi, godišnjem programu vaspitanog rada i njegovom ostvarivanju i ostalim oblicima vaspitanog rada.

Evidencija o zaposlenima

Član 74

Evidenciju o zaposlenima čine sledeći podaci: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, adresa elektronske pošte, nivo i vrsta obrazovanja, podaci o stručnom usavršavanju i stečenim zvanjima, podaci o državljanstvu, sposobnosti za rad sa decom i učenicima i proveru psihofizičkih sposobnosti, podatak o poznavanju jezika nacionalne manjine, podatak o vrsti radnog odnosa, načinu i dužini radnog angažovanja, istovremenim angažovanjima u drugim ustanovama, izrečenim disciplinskim merama, podaci o stručnom ispitu i licenci, podaci o zaduženjima i fondu časova nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika i pomoćnih nastavnika, plati i učešću u radu organa škole, a u svrhu ostvarivanja obrazovno-vaspitanog rada, u skladu sa Zakonom.

Način prikupljanja podataka u evidencijama

Član 75

Podaci u evidencijama prikupljaju se na osnovu dokumentacije izdate od strane nadležnih organa koju dostavljaju punoletni učenici i roditelji, odnosno drugi zakonski zastupnici i izjava punoletnih učenika i roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika.

Naročito osetljivi podaci obrađuju se uz pristanak punoletnog učenika i roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, koji se daje u pismenom obliku, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Vođenje evidencija

Član 76

Prikupljeni podaci čine osnov za vođenje evidencija.

Evidencije u školi se vode elektronski, u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete i u papirnoj formi na propisanim obrascima.

Vrstu, naziv i sadržaj obrazaca i način vođenja evidencija propisuje ministar i odobrava njihovo izdavanje.

Evidencija se vodi na srpskom jeziku ćiriličkim pismom, a latiničkim u skladu sa zakonom.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje i na jeziku nacionalne manjine, evidencija se vodi i na jeziku i pismu te nacionalne manjine.

Evidencija se može voditi i samo na jeziku i pismu nacionalne manjine na obrascu koji propisuje ministar, kao deo podzakonskog akta iz stava 3. ovog člana.

Obrada podataka

Član 77

Podatke u evidencijama prikuplja škola.

Direktor škole se stara i odgovoran je za blagovremen i tačan unos podataka i održavanje ažurnosti evidencija i bezbednost podataka, bez obzira na način njihovog vođenja.

Rokovi čuvanja podataka u evidencijama

Član 78

Lični podaci iz evidencije o učenicima i podaci iz evidencije o uspehu učenika koji se odnose na zaključne ocene na kraju školske godine i ocene na maturi i završnom ispitu čuvaju se trajno.

Svi ostali podaci iz čl. 70-73. ovog zakona čuvaju se deset godina.

Podaci iz evidencije o zaposlenima čuvaju se deset godina.

Javne isprave

Član 79

Na osnovu podataka unetih u evidenciju, škola izdaje javne isprave.

Javne isprave, u smislu ovog zakona, su: đaćka knjižica, ispisnica, uverenje, svedočanstvo i diploma, a za učenike u srednjoj školi sa domom učenička legitimacija, odnosno elektronska kartica.

Škola upisanom redovnom učeniku izdaje đaćku knjižicu, a prilikom ispisivanja - ispisnicu.

Škola izdaje učeniku uverenje o položenom ispitu, odnosno o savladanom programu stručnog osposobljavanja i svedočanstvo za svaki završeni razred.

Škola izdaje diplomu za stečeno obrazovanje za rad u trajanju od dve godine i diplomu o stečenom srednjem obrazovanju i vaspitanju, o završenom majstorskom obrazovanju i završenom specijalističkom obrazovanju.

Javna isprava se izdaje na srpskom jeziku ćirilčkim pismom, latiničkim pismom u skladu sa zakonom, a kada se nastava izvodi i na jeziku nacionalne manjine, javna isprava se izdaje i na tom jeziku.

Ministar propisuje obrazac javne isprave i odobrava njegovo izdavanje, osim za elektronsku karticu.

Upotreba pečata

Član 80

Škola overava verodostojnost javne isprave pečatom, saglasno zakonu.

Statutom škole određuje se lice odgovorno za upotrebu i čuvanje pečata.

Duplikat javne isprave

Član 81

Škola izdaje duplikat javne isprave na propisanom obrascu, posle proglašenja originala javne isprave nevažećim u "Službenom glasniku Republike Srbije" na osnovu podataka iz evidencije koju vodi.

U nedostatku propisanog obrasca, škola izdaje uverenje o činjenicama unetim u evidenciju, u skladu sa zakonom.

Poništavanje javne isprave

Član 82

Škola poništava javnu ispravu iz člana 79. ovog zakona ako utvrdi:

- 1) da nije izdata na propisanom obrascu;
- 2) da ju je potpisalo neovlašćeno lice;
- 3) da nije overena pečatom u skladu sa zakonom;
- 4) da nije izdata na jeziku i pismu u skladu sa zakonom;
- 5) da nije izdata na osnovu propisane evidencije ili da podaci u ispravi ne odgovaraju podacima u evidenciji;
- 6) da imalac javne isprave nije savladao propisani školski program, odnosno nastavni plan i program;
- 7) da imalac javne isprave nije položio propisane ispite u skladu sa ovim zakonom.

Ako škola ne poništi javnu ispravu, u skladu sa zakonom, poništiće je Ministarstvo.

Javna isprava koju na propisanom obrascu izda druga organizacija koja obavlja delatnost obrazovanja po vanškolskim propisima ili koja sadrži naziv obrazovnog profila koji se stiče u školi suprotno odredbama ovog i zakona kojim se uređuje obrazovanje odraslih - ništava je.

Oglašavanje poništavanja javne isprave

Član 83

Škola, odnosno Ministarstvo oglašava poništavanje javne isprave u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Utvrđivanje stečenog obrazovanja u sudskom postupku

Član 84

Lice koje nema javnu ispravu o stečenom obrazovanju, a evidencija o tome, odnosno arhivska građa je uništena ili nestala, može da podnese zahtev nadležnom sudu, radi utvrđivanja stečenog obrazovanja.

Zahtev iz stava 1. ovog člana sadrži dokaze na osnovu kojih može da se utvrdi da je to lice steklo odgovarajuće obrazovanje i potvrdu da je evidencija, odnosno arhivska građa uništena ili nestala.

Potvrdu da je arhivska građa uništena ili nestala izdaje škola u kojoj je lice steklo obrazovanje ili drugo pravno lice koje je preuzelo evidenciju, odnosno arhivsku građu. Ako niko nije preuzeo evidenciju, odnosno arhivsku građu, potvrdu izdaje Ministarstvo.

Član 85

Rešenje o utvrđivanju stečenog obrazovanja, licu iz člana 84. ovog zakona, donosi nadležni sud u vanparničnom postupku, na osnovu pismenih dokaza.

Rešenje kojim se utvrđuje stečeno obrazovanje zamenjuje javnu ispravu koju izdaje škola.

VII PRIZNAVANJE STRANE ŠKOLSKE ISPRAVE

Član 86*

Državljanin Republike Srbije koji je u inostranstvu završio srednje obrazovanje ili pojedini razred škole, odnosno koji je u Republici Srbiji završio stranu školu ili pojedine razrede škole, ima pravo da zahteva priznavanje stečene strane školske isprave.

Strani državljanin i lice bez državljanstva ima pravo da zahteva priznavanje strane školske isprave, ako za to ima pravni interes.

Priznavanjem se strana školska isprava izjednačava sa odgovarajućom javnom ispravom stečenom u Republici Srbiji.

Stranu školsku ispravu priznaje Ministarstvo.

Postupak

Član 87*

U postupku priznavanja strane školske isprave primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, ukoliko ovim zakonom nije drukčije uređeno.

U postupku iz stava 1. ovog člana uzimaju se u obzir: sistem obrazovanja strane države, trajanje obrazovanja, nastavni plan i program, prava koja imaocu daje strana školska isprava i druge okolnosti od značaja za odlučivanje.

Ako se u postupku utvrdi da strani nastavni plan i program znatno odstupa od domaćeg sa kojim se upoređuje, priznavanje se uslovljava polaganjem određenih ispita, izradom određenih radova ili proverom znanja.

Ministarstvo može utvrđivanje ispita i proveru sposobnosti i veština iz stava 3. ovog člana poveriti posebnoj stručnoj komisiji.

Ispiti utvrđeni kao uslov za priznavanje strane školske isprave polažu se u odgovarajućoj školi najkasnije do datuma koji odredi Ministarstvo.

Uslovni upis

Član 88*

Lice o čijem se pravu na priznavanje strane školske isprave odlučuje može biti uslovno upisano u naredni razred ukoliko postupak nije okončan do isteka roka za upis učenika u školu.

Rešenje o priznavanju

Član 89*

Lice koje zahteva priznavanje strane školske isprave uz zahtev dostavlja original te isprave i prevod ovlašćenog prevodioca.

Rešenje o priznavanju konačno je u upravnom postupku.

Kratak sadržaj rešenja ispisuje se na originalu strane školske isprave i na primerku prevoda (klauzula o priznavanju).

Ministarstvo vodi evidenciju i čuva dokumentaciju o priznavanju strane školske isprave.

VIII VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNOG RADA

Vrednovanje kvaliteta rada škole

Član 90

Vrednovanje kvaliteta rada škole ostvaruje se kao samovrednovanje i spoljašnje vrednovanje kvaliteta.

Samovrednovanje i spoljašnje vrednovanje vrši se u skladu sa zakonom.

Na osnovu rezultata vrednovanja kvaliteta rada, škola sačinjava plan za unapređivanje kvaliteta rada u oblastima definisanim standardima kvaliteta rada ustanova.

Plan za unapređivanje kvaliteta rada sastavni je deo razvojnog plana škole.

IX ŠTRAJK ZAPOSLENIH

Član 91

Zaposleni u školi ostvaruju pravo na štrajk u skladu sa Zakonom, ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje štrajk.

Štrajkački odbor i zaposleni koji učestvuju u štrajku dužni su da štrajk organizuju i vode na način kojim se ne ugrožava bezbednost učenika i zaposlenih i imovine i omogućava nastavak rada po okončanju štrajka.

Član 92

Nastavnik, vaspitač i stručni saradnik ostvaruju pravo na štrajk pod uslovom da obezbede minimum procesa rada škole, u ostvarivanju prava građana od opšteg interesa u srednjem obrazovanju i vaspitanju.

Minimum procesa rada za nastavnika je izvođenje nastave u trajanju od 30, odnosno 40 minuta po času u okviru dnevnog rasporeda i obavljanje ispita, a za stručnog saradnika, odnosno vaspitača - 20 časova rada nedeljno.

Ako nastavnik, vaspitač i stručni saradnik učestvuju u štrajku ne obezbeđujući minimum procesa rada iz stava 2. ovog člana, direktor škole pokreće disciplinski postupak.

Nastavniku, vaspitaču i stručnom saradniku, za povredu obaveze iz stava 2. ovog člana, izriče se mera prestanka radnog odnosa.

Direktor škole je dužan da za vreme štrajka organizovanog protivno odredbi stava 2. ovog člana, obezbedi ostvarivanje nastave ili obavljanje ispita, odnosno dežurstvo vaspitača dok traje štrajk.

X KAZNENE ODREDBE

Član 93

Novčanom kaznom od 100.000,00 do 1.000.000,00 dinara kazniće se za prekršaj škola ako:

- 1) obavi ispit suprotno odredbama ovog zakona (čl. 55-60, čl. 62, 63. i čl. 65-68);
- 2) ne vodi, na propisani način, ili neuredno vodi propisanu evidenciju (čl. 69-78);
- 3) izda javnu ispravu o završenom školovanju suprotno odredbama ovog zakona (čl. 61. i 64, član 66. stav 5, član 67. stav 4, član 68. st. 2. i 3. i član 79).

Novčanom kaznom od 25.000,00 do 100.000,00 dinara kazniće se direktor, odnosno odgovorno lice škole, za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

XI POVERAVANJE POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE AUTONOMNOJ POKRAJINI

Član 94

Poslovi utvrđeni članom 5. stav 3. (davanje saglasnosti za realizaciju nastave i ostvarivanje školskog programa na jezicima nacionalnih manjina za manje od 15 učenika po pribavljenom mišljenju odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine), članom 36. stav 7. (davanje saglasnosti na broj učenika radi sticanja specijalističkog, odnosno majstorskog obrazovanja, stručne osposobljenosti, prekvalifikacije, dokvalifikacije i obuke), članom 86. stav 4. (priznavanje strane školske isprave), članom 87. st. 4. i 5. (postupak priznavanja strane školske

isprave) i članom 89. stav 4. (vođenje evidencije i čuvanje dokumentacije o priznavanju strane školske isprave) ovog zakona, poveravaju se autonomnoj pokrajini.

Sredstva za finansiranje ustanova na teritoriji autonomne pokrajine obezbeđuju se u skladu sa zakonom.

U obavljanju poslova iz stava 1. ovog člana organi autonomne pokrajine saraduju sa organima Republike Srbije i organima jedinice lokalne samouprave.

U pogledu poverenih poslova državne uprave iz stava 1. ovog člana Ministarstvo prema autonomnoj pokrajini ima prava i dužnosti propisane zakonom kojim se uređuje državna uprava.

XII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 95

Vlada će, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, obrazovati Komisiju iz člana 8. stav 2. ovog zakona.

Ministar će doneti podzakonske akte na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona u roku od dve godine od dana početka primene ovog zakona.

Član 96

Podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog zakona primenjuju se ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja propisa na osnovu ovog zakona.

Član 97

Škola će uskladiti svoju organizaciju i opšte akte sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 98

Do donošenja novih planova i programa nastave i učenja u skladu sa Zakonom, u školi se polažu: završni, maturalni, specijalistički ispit i ispit za proveru stručne osposobljenosti.

Završni ispit polaže učenik na kraju dvogodišnjeg i trogodišnjeg obrazovanja, maturalni ispit - na kraju četvorogodišnjeg obrazovanja, specijalistički ispit - na kraju specijalizacije, a ispit za stručnu osposobljenost na kraju stručnog osposobljavanja.

Ispit iz stava 1. ovog člana učenik polaže u školi u kojoj je završio razred u junskom i avgustovskom ispitnom roku.

Uspeh učenika na ispitu iz stava 1. ovog člana ocenjuje se broičano, prosečnom ocenom.

Učenik koji je popravni ispit polagao u junskom ispitnom roku, polaže ispit iz stava 1. ovog člana u avgustovskom ispitnom roku.

Redovan učenik koji ne položi ispit iz stava 1. ovog člana u avgustovskom ispitnom roku može taj ispit da polaže, kao vanredan učenik, u ispitnim rokovima utvrđenim opštim aktom škole.

Član 99

Obrazovanje za rad u trajanju od dve godine odgovara drugom stepenu stručne spreme; srednje obrazovanje u trajanju od tri godine trećem, a srednje obrazovanje u trajanju od četiri godine - četvrtom stepenu.

Školovanje za specijalizaciju odgovara petom stepenu stručne spreme.

Stručno osposobljavanje u trajanju od godinu dana odgovara prvom stepenu stručne spreme.

Obrazovanje stečeno u školi za talentovane učenike odgovara četvrtom stepenu stručne spreme.

Član 100

Lice koje je steklo pravo po osnovu člana 355. stav 1. tačka 1. i člana 356. st. 4, 5. i 6. Zakona o usmerenom obrazovanju i vaspitanju ("Službeni glasnik SRS", br. 14/86, 8/88 i 19/89) i čl. 371, 372. i 373. i člana 374. stav 3. Zakona o vaspitanju i obrazovanju ("Službeni glasnik SAPV", br. 15/83, 11/86, 5/87, 17/88 i 23/88) i člana 138. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vaspitanju i obrazovanju ("Službeni glasnik SAPV", broj 11/86) zadržava i dalje to pravo.

Član 101

Danom početka primene ovog zakona prestaje da važi Zakon o srednjoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 53/93 - dr. zakon, 67/93 - dr. zakon, 48/94 - dr. zakon, 24/96, 23/02, 25/02 - ispravka, 62/03 - dr. zakon, 64/03 - dr. zakon, 101/05 - dr. zakon i 72/09), osim odredaba člana 23, člana 24. stav 1. i člana 26. koje se primenjuju do donošenja novih nastavnih planova i programa u skladu sa Zakonom.

Član 102

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a primenjuje se počev od školske 2013/2014. godine.

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama
Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju

("Sl. glasnik RS", br. 101/2017)

Član 55

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana primenjuju se propisi koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 56

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".